

LIETUVOS RESPUBLIKOS
PAPILDOMOSIOS IR ALTERNATYVIOSIOS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS
ĮSTATYMO NR. XIII-2771 10 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai:

Lietuvos Respublikos papildomosios ir alternatyviosios sveikatos priežiūros įstatymo Nr. XIII-2771 10 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Įstatymo projektas) rengimą paskatino siekis plėsti tinkamą aukštojo mokslo kvalifikaciją įgijusių specialistų, turinčių pakankamai žinių, gebėjimų ir įgytų kompetencijų ir galinčių suteikti kokybiškas papildomosios ir alternatyviosios sveikatos priežiūros (toliau – PASP) paslaugas, ratą, sudarant prielaidas jiems užsiimti PASP natūraliosios ir liaudies medicinos srities psichosocialinio poveikio paslaugų grupės paslaugų, kurias teikiant naudojami gyvūnai, pogrupio paslaugų specialisto veikla, taip pat sudaryti prielaidas gyvulininkystės studijų krypties studijas pagal gyvūno ir žmogaus sąveikos studijų programą baigusiems asmenims praktiškai pritaikyti studijų metu įgytas kvalifikuotas, specializuotas žinias bei gebėjimus ir pasitarnauti pacientų sveikatinimo veikloje.

Tam tikrų gyvūnų asistuojamoji terapija pasižymi teigiamu poveikiu sveikatai, kuris pagrįstas moksliniais medicinos duomenimis, biologinių, psichologinių ir (ar) socialinių priemonių teigiamu poveikiu sveikatai, mokslo empirinėmis žiniomis ir taikoma tarptautine praktika. Tačiau Valstybinės akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnybos prie Sveikatos apsaugos ministerijos Licencijų informacinės sistemos duomenimis¹, tik 14 asmenų turi PASP natūraliosios ir liaudies medicinos srities psichosocialinio poveikio paslaugų grupės, paslaugų, kurias teikiant naudojami gyvūnai, pogrupio specialistų licencijas, iš kurių tik 6 asmenys turi PASP kaniterapijos ar hipoterapijos specialisto licencijas. Atsižvelgiant į teigiamą psichosocialinio poveikio paslaugų, kurias teikiant naudojami gyvūnai, poveikį sveikatai ir labai ribotą šių paslaugų prieinamumą, tikslinga plėsti tinkamą aukštojo mokslo kvalifikaciją įgijusių specialistų, turinčių pakankamai žinių, gebėjimų ir įgytų kompetencijų ir galinčių suteikti kokybiškas paslaugas, ratą, sudarant prielaidas jiems užsiimti atitinkama papildomosios ir alternatyviosios sveikatos priežiūros specialisto veikla.

PASP natūraliosios ir liaudies medicinos srities psichosocialinio poveikio paslaugos, kurias teikiant naudojami gyvūnai arba gyvūnų asistuojamoji terapija yra pagalbinis sveikatinimo, reabilitacijos būdas, kai, norint pasiekti geresnės fizinės, emocinės sveikatos, pagerinti pažintinius bei socialinius įgūdžius, naudojami specialiai tam paruošti gyvūnai. Būtent gyvulininkystės studijų krypties studijas pagal gyvūno ir žmogaus sąveikos studijų programą baigusieji asmenys yra parengti aukštos kvalifikacijos specialistai, studijų metu įgiję mokslo žinių bei gebėjimų, kuriais grindžiama gyvūnų naudojamų asistuojamose veiklose, rekreacijai veikla taip pat įgiję žinių apie gyvūnų anatomiją, fiziologiją, elgseną, fiziologinius poreikius, gebėjimus vertinti gyvūnų elgseną, racionaliai panaudoti gyvūnus kaip rekreacijos ir žmonių sveikatos gerinimo išteklius². Tinkamų kompetencijų psichosocialinio poveikio paslaugų, kurias teikiant naudojami gyvūnai, teikimui įgijimą patvirtina ir gyvulininkystės studijų krypties gyvūno ir žmogaus sąveikos studijų programos dalykai, įskaitant, bet neapsiribojant: ląstelės biologija ir genetika, biochemija, bioetika, imunologija, taikomoji sveikatos psichologija, gyvūnų terapija ligonių reabilitacijai, asistuojančių gyvūnų auginimas ir valdymas, žirgų/šunų asistavimo ir rekreacinės veiklos specializacijos dalykai³. Visų pakopų mokymo(si) procesas grįstas mokslo ir technologijų pažanga bei inovacijomis. Kvalifikuotų aukšto lygio dėstytojų – mokslininkų personalas užtikrina galimybę

¹ <https://licencijavimas.vaspvt.gov.lt/License/PublicSpecialistIndex>

² <https://ismu.lt/wp-content/uploads/2023/01/GM-GIZS-programos-aprasymas-I-pakopa.pdf>

³ https://ismu.lt/wp-content/uploads/Gyvuno-ir-zmogaus-saveika_Studijos-Studiju-programos-dalykai.pdf

plėtoti šios srities mokslinius tyrimus. Trečiosios pakopos gyvūnų mokslų doktorantūros studijose tikslingai sudaryta galimybė doktorantams rinktis šios srities žinias gilinančius dalykus.

Įtraukus gyvulininkystės studijų krypties studijas pagal gyvūno ir žmogaus sąveikos studijų programą tarp aukštojo mokslo kvalifikacijos reikalavimų asmenims, siekiantiems įgyti PASP natūraliosios ir liaudies medicinos srities psichosocialinio poveikio paslaugų grupės paslaugų, kurias teikiant naudojami gyvūnai, pogrupio paslaugų teikimo licenciją, minėtą studijų programą ir mokymus sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka baigusieji galėtų teikti kokybiškas sveikatinimo paslaugas pacientams ir taip padidinti šių paslaugų prieinamumą. Kartu priėmus siūlomą nuostatą, būtų sudarytos prielaidos gyvulininkystės studijų krypties studijas pagal gyvūno ir žmogaus sąveikos studijų programą baigusiems asmenims tiesiogiai praktikoje pritaikyti studijų metu įgytas žinias bei gebėjimus ir pasitarnauti pacientų sveikatinimo veikloje.

Atkreiptinas ypatingas dėmesys, kad gyvulininkystės studijų krypties gyvūno ir žmogaus sąveikos studijų programas baigusių asmenų pasirengimo lygis, pobūdis ir pasirengimo trukmė, siekiant įgyti PASP psichosocialinio poveikio paslaugų, kurias teikiant naudojami gyvūnai, specialisto licenciją yra lygiaverčiai ar net pranašesni už kitas dabar reglamentuotoje Lietuvos Respublikos papildomosios ir alternatyviosios sveikatos priežiūros įstatymo Nr. XIII-2771 (toliau – ir PASPI) 10 straipsnio 1 dalies 4 punkto nuostatoje įrašytas aukštojo išsilavinimo arba jam lygiaverčio aukštojo mokslo kvalifikacijos, o tokia prielaida, atlikus skirtingų studijų krypčių studijų programų palyginimą, grindžiama šiais argumentais:

1) baigusieji medicinos arba reabilitacijos, arba odontologijos, arba burnos priežiūros, arba visuomenės sveikatos, arba mitybos, arba farmacijos studijų krypties studijas yra įgiję bazines žinias ir gebėjimus apie žmogaus kūno sandarą ir funkcijas, įvairius psichinius ir somatinius sutrikimus, patologijas, įvairių ligų vystymosi procesus ir mechanizmus, sveikatinimo priemones ir t.t., tačiau neturi specializuotų žinių ir gebėjimų, tiesiogiai susijusių su asistuojančių gyvūnų valdymu, gyvūnų terapija ligonių reabilitacijai, žirgų/šunų asistavimo ir rekreacijos veikla. Gyvūno ir žmogaus sąveikos studijų programos studijų metu asmenys ne tik įgyja pastarąsias žinias, bet tarp studijų programos dalykų taip pat studijuoja imunologiją, taikomąją sveikatos psichologiją, ląstelės biologiją ir genetiką, biochemiją, bioetiką reikalingą būsimam terapiniam darbui.

2) baigusieji biologijos, arba genetikos, arba mikrobiologijos, arba molekulinės biologijos, arba biofizikos, arba biochemijos studijų krypties studijas yra įgiję chemijos, biologijos, genetikos, imunologijos žinių, tačiau nėra įgiję bazinių žinių ir gebėjimų apie žmogaus kūno sandarą ir funkcijas, įvairius psichinius ir somatinius sutrikimus, patologijas, įvairių ligų vystymosi procesus ir mechanizmus, sveikatinimo priemones ir t.t. Baigusieji gyvulininkystės studijų krypties gyvūno ir žmogaus sąveikos studijų programą studijuodami taip pat įgyja žinių apie biochemiją, ląstelės biologiją ir genetiką, imunologiją, tačiau priešingai nei baigusieji gyvulininkystės studijų krypties gyvūno ir žmogaus sąveikos studijų programą anksčiau minėtas studijų programas baigusieji asmenys neturi specializuotų žinių ir gebėjimų, tiesiogiai susijusių su asistuojančių gyvūnų valdymu, gyvūnų terapija ligonių reabilitacijai, žirgų/šunų asistavimo ir rekreacijos veikla.

3) baigusieji socialinio darbo, arba psichologijos, arba sociologijos, arba antropologijos, arba pedagogikos, arba edukologijos, arba andragogikos studijų krypties studijas taip pat nėra įgiję bazinių žinių ir gebėjimų apie žmogaus kūno sandarą ir funkcijas, įvairius psichinius ir somatinius sutrikimus, patologijas, įvairių ligų vystymosi procesus ir mechanizmus, sveikatinimo priemones ir t.t., šias studijų programas baigusieji yra daugiau ar mažiau įgiję žinių apie žmogaus protą, patiriamas emocijas, elgesį, sąmonę, asmens savybes ir pažintiniu gebėjimus, t. y. psichologinius dėsningumus, tačiau priešingai nei gyvūno ir žmogaus sąveikos studijų programos studijas baigusieji asmenys, kurie tai pat studijuoja taikomąją sveikatos psichologiją, nestudijuoja imunologijos, ląstelės biologijos ir genetikos, biochemijos, bioetikos, neįgyja jokių specializuotų žinių ir gebėjimų, tiesiogiai susijusių su asistuojančių gyvūnų valdymu, gyvūnų terapija ligonių

reabilitacijai, žirgų/šunų asistavimo ir rekreacijos veikla, reikalingų gyvūnų asistuojamajai terapijai.

Papildomai paminėtina, kad vadovaujantis Lietuvos Respublikos reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymo 3¹ straipsniu ir Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 16 straipsnio 3 dalimi, parengta ir su profesinių kvalifikacijų pripažinimo koordinatoriumi, Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija, suderinta nuostatos, ribojančios galimybe užsiimti reglamentuojama profesija ar ja verstis, proporcingumo vertinimo išvada (Ekonomikos ir inovacijų ministerijos 2024-06-14 raštas Nr. 3-2095 „Dėl nuostatų proporcingumo vertinimo išvados pateikimo“).

Įstatymo projekto tikslas – pagerinti PASP natūraliosios ir liaudies medicinos srities psichosocialinio poveikio paslaugų grupės paslaugų, kurias teikiant naudojami gyvūnai, pogrupio paslaugų prieinamumą ir sudaryti teisinės prielaidas kvalifikuotiems specialistams gauti PASP psichosocialinio poveikio paslaugų grupės paslaugų, kurias teikiant naudojami gyvūnai, pogrupio specialisto licenciją.

Įstatymo projekto uždaviniai:

- 1) užtikrinti psichosocialinio poveikio paslaugų, kurias teikiant naudojami gyvūnai, gavėjų interesus ir kokybiškų paslaugų prieinamumą;
- 2) užtikrinti profesijos atstovų interesus, sudarant prielaidas baigus gyvulininkystės studijų krypties gyvūno ir žmogaus sąveikos studijų programą įgyti PASP specialisto licenciją ir užsiimti psichosocialinio poveikio paslaugų, kurias teikiant naudojami gyvūnai, veikla.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai:

Įstatymo projekto iniciatorė ir rengėja Lietuvos Respublikos Seimo narė Jurgita Sejonienė (el. p. jurgita.sejoniene@lrs.lt, tel. (0 5) 239 6692).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai:

PASPI 10 straipsnio 1 dalies 4 punkte įtvirtinta, kad fizinis asmuo, siekiantis gauti PASP natūraliosios ir liaudies medicinos srities psichosocialinio poveikio paslaugų grupės paslaugų, kurias teikiant naudojami gyvūnai, pogrupio paslaugų teikimo licenciją turi turėti aukštąjį išsilavinimą arba jam lygiavertę aukštojo mokslo kvalifikaciją, įgytą baigus medicinos arba reabilitacijos, arba odontologijos, arba burnos priežiūros, arba visuomenės sveikatos, arba mitybos, arba farmacijos, arba biologijos, arba genetikos, arba mikrobiologijos, arba molekulinės biologijos, arba biofizikos, arba biochemijos, arba veterinarijos, arba socialinio darbo, arba psichologijos, arba sociologijos, arba antropologijos, arba pedagogikos, arba edukologijos, arba andragogikos studijų krypties studijas, ir sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka būti baigęs mokymus.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Įstatymo projekto nuostatomis siūloma papildyti PASPI 10 straipsnio 1 dalies 4 punktą ir įtraukti gyvulininkystės studijų krypties studijas pagal gyvūno ir žmogaus sąveikos studijų programą tarp aukštojo mokslo kvalifikacijos reikalavimų asmenims, siekiantiems įgyti PASP natūraliosios ir liaudies medicinos srities psichosocialinio poveikio paslaugų grupės paslaugų, kurias teikiant naudojami gyvūnai, pogrupio paslaugų teikimo licenciją, t. y. plėsti tinkamą aukštojo mokslo kvalifikaciją įgijusių specialistų, turinčių pakankamai žinių, gebėjimų ir įgytų

kompetencijų ir galinčių suteikti kokybiškas paslaugas, ratą, sudarant prielaidas jiems užsiimti atitinkama papildomosios ir alternatyviosios sveikatos priežiūros specialisto veikla.

Įtraukus gyvulininkystės studijų krypties studijas pagal gyvūno ir žmogaus sąveikos studijų programą tarp aukštojo mokslo kvalifikacijos reikalavimų asmenims, siekiantiems įgyti PASP natūraliosios ir liaudies medicinos srities psichosocialinio poveikio paslaugų grupės paslaugų, kurias teikiant naudojami gyvūnai, pogrupio paslaugų teikimo licenciją, minėtą studijų programą ir mokymus sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka baigusieji galėtų teikti profesionalias, kokybiškas sveikatinimo paslaugas pacientams ir taip padidinti šių paslaugų prieinamumą. Kartu priėmus siūlomas Įstatymo projekto nuostatas, būtų sudarytos prielaidos gyvulininkystės studijų krypties studijas pagal gyvūno ir žmogaus sąveikos studijų programą baigusiems asmenims tiesiogiai praktikoje pritaikyti studijų metu įgytas žinias bei gebėjimus ir pasitarnauti pacientų sveikatinimo veikloje.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad šių pasekmių būtų išvengta

Priėmus Įstatymų projektus neigiamų pasekmių nenumatoma.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymo 3¹ straipsniu ir Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 16 straipsnio 3 dalimi, parengta ir su profesinių kvalifikacijų pripažinimo koordinatoriumi, Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija, suderinta nuostatos, ribojančios galimybe užsiimti reglamentuojama profesija ar ja verstis, proporcingumo vertinimo išvada.

6. Kokią įtaką įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai:

Priimtas Įstatymo projektas įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai:

Įstatymų nuostatų įgyvendinimas įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės.

8. Ar įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymų projektų nuostatos neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:

Priėmus Įstatymo projektą reikės pakeisti Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2024 m. gegužės 27 d. įsakymu Nr. V-592 patvirtintą Lietuvos medicinos normą MN 185:2024 „Papildomosios ir alternatyviosios sveikatos priežiūros hipoterapijos specialistas“.

10. Ar įstatymų projektai parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų, o įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka:

Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų nustatytų reikalavimų. Naujos sąvokos neapibrėžiamos ir esamų sąvokų apibrėžtys nekeičiamos.

11. Ar įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas bei Europos Sąjungos dokumentus:

Įstatymų projektuose reglamentuojami klausimai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją ir Europos Sąjungos teisės nuostatas.

12. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įstatymų lydimųjų aktų, – kas ir kada juos turėtų parengti:

Priėmus įstatymų projektus, naujų teisės aktų priimti nereikės.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais):

Papildomų lėšų nereikės.

14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados:

Specialistų vertinimų ir išvadų projektų rengimo metu negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis:

Papildomosios ir alternatyviosios sveikatos priežiūros specialisto veikla, gyvūnų asistuojamoji terapija.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai:
